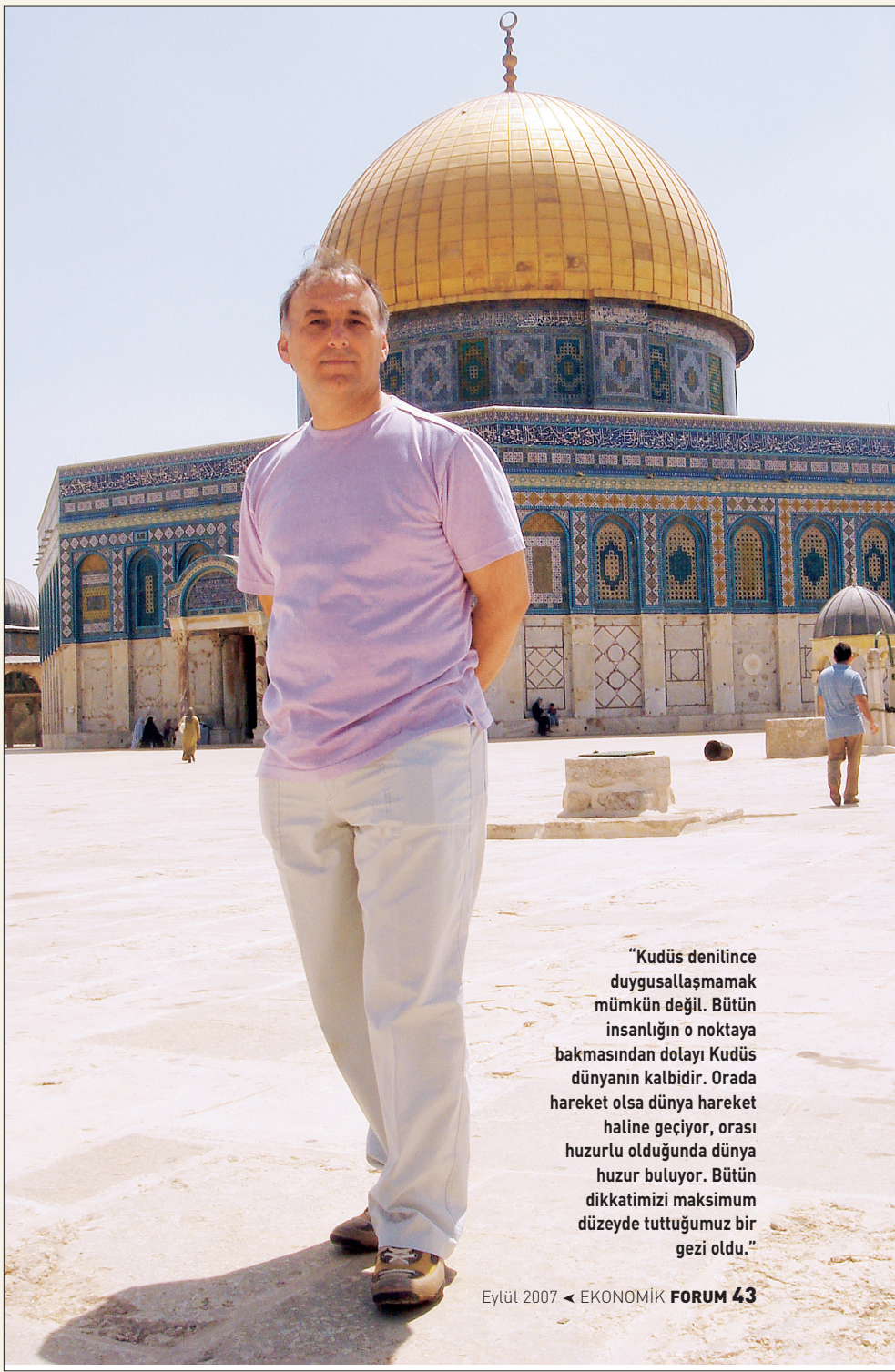
FİKRİ TÜRKEL:

"Bu proje hayata geçerse Nobel ödülü alabilir"

Zaman Gazetesi ekonomi yazarı Fikri Türkel: "Barış İçin Sanayi" projesine ortaya çıktığı dönemde büyük destek veren Abdullah Gül ile Şimon Peres, Mahmud Abbas Ankara Forumu'nun arkasındayız demişler ve şu anda üçü de devlet başkanı. Bu anlamda birinci derecede devleti temsil eden bir bakışın bu projenin arkasında olması engelleri aşmada bir avantaj"

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) Altıncı Ankara Forumu'nun toplantısına yönelik izlenimlerinizi aktarır mısınız?

Altıncı Ankara Forumu'na gitmeden Erez konusunda bilgim olmasına rağmen önce bütün bu konuda yapılmış fizibilite raporları, sunumları, bölgeyle ilgili daha önce çıkmış olan haberleri okudum. Bütün bu bilgilerime rağmen iki günlük programda daha çok kesinleşen kanaatlerim oldu. Bunlardan birincisi; daha önce inandığımdan daha fazla bu projenin olması gerektiğini düşünüyorum. İkincisi; bu projenin ne kadar daha faydalı olabileceğini orada gördüm. Hem ekonomik olarak hem de sosyal olarak klasik söylemin dışında çok şey ifade edeceğini düşünüyorum. "Sanayi İçin Barış"

"Kudüs denilince duygusallaşmamak mümkün değil. Bütün insanlığın o noktaya bakmasından dolayı Kudüs dünyanın kalbidir. Orada hareket olsa dünya hareket haline geçiyor, orası huzurlu olduğunda dünya huzur buluyor. Bütün dikkatimizi maksimum düzeyde tuttuğumuz bir gezi oldu."

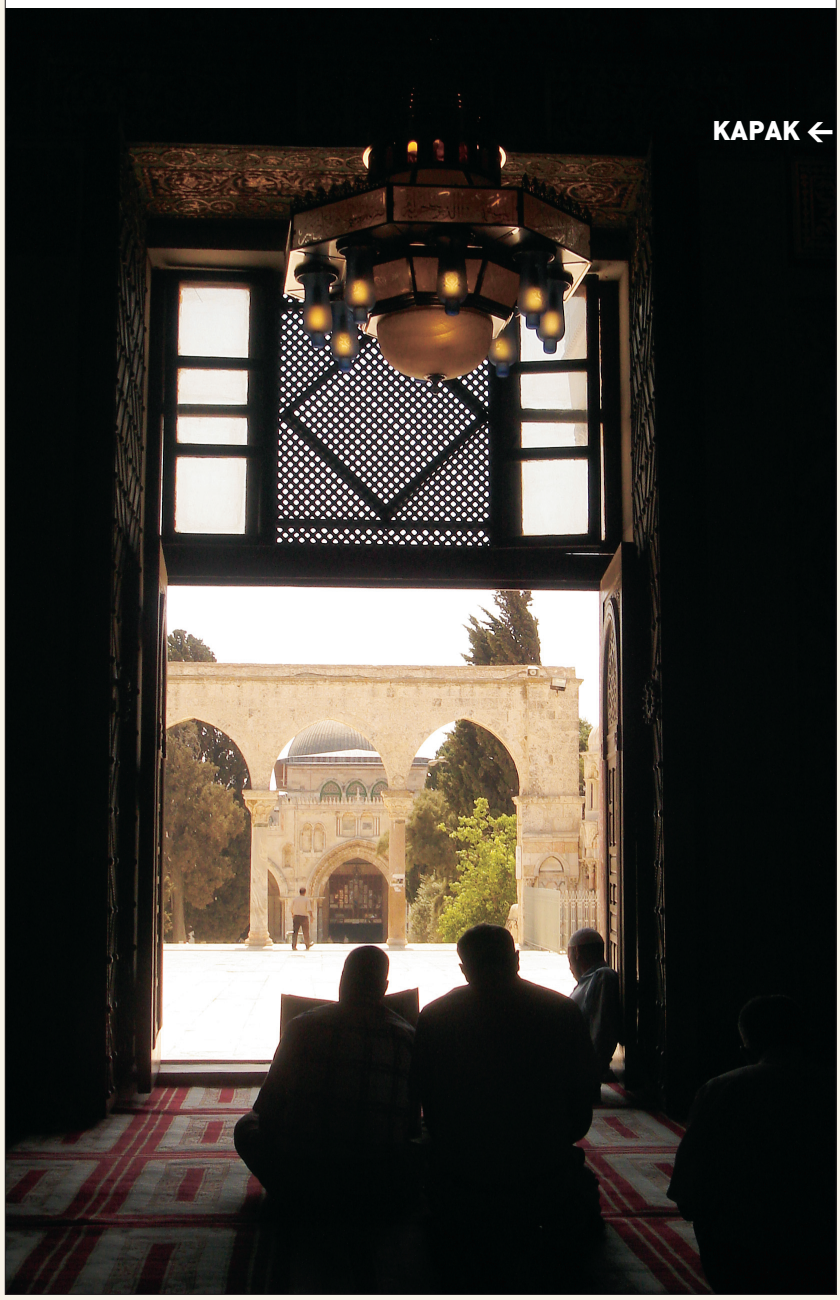

(Soldan Sağa) Sabah Gazetesi Ekonomi Yazarı Okan Müderrisoğlu, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Yardımcı, TOBB ve Ankara Forumu Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, TOBB Başkan Yardımcısı ve Gaziantep Sanayi Odası Başkanı Nejat Koçer, TOBB Türkiye İletişim ve Medya Sektör Meclisi Başkanı ve Hürriyet Gazetesi Ekonomi Müdürü Vahap Munyar, Zaman Gazetesi Ekonomi Yazarı Fikri Türkel.

projesi, İsrail ve Filistinliler'in sorunlarının "kaşınmaması" noktasında minimize edildiği bir alan ve Ankara Forumu bu bağlamda çok önemli bir misyon ifade ediyor. TOBB'un, Ankara Forumu ile Türk işadamlarına ve hatta dünya işadamlarına yansıtacağı inanılmaz değerler var. Maddi, manevi, siyasi her türlü değeri kast ediyorum. Bu projenin arkasında bir devlet veya siyasi iktidar olsa, o zaman o iktidarın diğer argümanları projenin sağlıklı yürümesine engel olabilir. Burada çıplak bir mesaj var; bölgede işsizlik var istihdam sağlanmalı, burada iş oluşturup insanların karınlarının doyması gerek. Yani on bin kişi doğrudan yüz bin kişi dolaylı olarak buradan ekmek yiyecek. Yüzde altmış işsizliğin oluğu yerden bahsediyoruz. Bu bağlamda çok insancıl bir proje. Ekonomik bir oluşumun, ekonomi ile ilgili proje yürütmesi tamamen ön yargılardan uzak olarak değerlendiriliyor. Siyasi bir oluşum bunu yapmaya kalksa, arkasında ne gibi siyasi emeller var diye düşünülür. Bu nedenle Erez olmuş, yok biraz kuzeyde veya güneyde başka bir yer olmuş bu anlamıyla önemli değil. Önemli olan o coğrafyanın içinde, bir yerde olması çok doğru ve sağlıklı. Hatta benim şöyle bir gözlemim var. Bu proje hayata geçerse Nobel ödülü alabilir. Emin olun bu kadar etkili bir proje. Çünkü oluşumuyla birlikte barışa yönelik adımları da kesin etkileyecek bir proje. Dünyanın birçok yerinde her zaman birtakım oluşumlar oluyor. Fakat bu proje çok daha somut, ayakları olan, fizibıl bir şey. Zaten Erez ile ilgili fizibilite çalışmaları yapılmıştı. Yeni bölgeler ile fizibilite çalışmaları yapıldığında görülecektir ki, az bir çalışmayla, bütçe ile çok büyük artılar oluşturulabilinecek.

● Sizce "Sanayi İçin Barış" projesinin önündeki engeller neler?

Bu proje altın tepsiyle sunulmuş kek veya hediye değil. Yani her şey hazır ağzınıza atacağınız bir lokma değil. Bölgenin bazı zorlukları, riskleri var. Zaten şimdiye kadar bunlar öne çıktığı için adım atılmamış, kolay olsaydı şimdiye kadar bu bölge için beş-altı proje ortaya atılırdı. Almanlar bir dönem Cenin Bölgesi'nde benzeri bir proje için girişimde bulunmuşlar. Ancak Alman Devleti bile bunu hayata geçirmekte zorlandığı için bırakmış. Kolay bir iş değil. Uluslararası nitelikte bir proje olarak Amerika'dan Japonya'ya, Türkiye'den İsrail'e, Filistin'den Arap dünyasına kadar yatırımcıların geleceği, yatırım yapacağı, dünyaya rahatlıkla mal satmak için üretim yapacağı nokta. Gümrüksüz kotasız mal satma söz konusu. Zorlukların en büyüğü Ortadoğu'daki ilişkilerin çıkmaza girmesiyle bağlantılı. "Barış İçin Sanayi" projesine ortaya çıktığı dönemde büyük destek veren Abdullah Gül ile Şimon Pe-

res, Mahmud Abbas Ankara Forumu'nun arkasındayız demişler ve şu anda üçü de devlet başkanı. Bu anlamda birinci derecede devleti temsil eden bir bakışın bu projenin arkasında olması biraz önce söylediğim engeli çözebilecek bir avantaj.

Bir diğer zorluk, limana olan mesafe. İster Cenin'de olsun ister Tarkumiya'da limana olan mesafeden Gazze'ye doğru bir yol olması gerekiyor. TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu bunu ticari garanti olarak istedi. Uluslararası bir ticaret yapılmazsa bu proje fizibıl hale gelmez. Fizıbıl hale gelebilmesi için de ihracatta İsrail ürünlerine uygulanan ticaret normları uygulanması gerekiyor. Mecburen İsrail limanı kullanılacağı için ve İsrail'den de giriş çıkışın sağlanması için bunun olması gerekiyor. Ancak bu diplomatik bir sorun olduğu kadar çok önemli bir ticari karardır. Zorluklardan biri de bu.

● Proje hayata geçmeden bugünden yapılması gereken nedir?

Muhtemel yatırım alanlarıyla ilgili Filistin'de veya İsrail'de eş zamanlı olarak insan kaynakları açısından eğitim çalışmalarına başlanması gerekiyor. Bu eğitim kursları Türkiye'deki meslek örgütleri bünyesinde de yapılabilir. Esasında insan kaynağı olarak genç bir nüfusa sahipler, özellikle bilgi işlem teknolojilerinde. Buna karşı uluslararası şirketlerde, yapılarda çalışma deneyimleri olmadığı için, proje devam ederken insanların eğitimine yönelik eş zamanlı çalışmaların da başlaması gerekiyor. Bunun yapılanmayı ve yapılaşmayı hızlandıracağını düşünüyorum. Çünkü her bir insan çevresine pozitif bir enerji verir. TOBB Erez'de veya Cenin'de veya Tarkumiya'da çalışacak. Bundan daha büyük toplumsal baskı olamaz.

● Erez Organize Sanayi Bölgesi'nin devre dışı kalmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Erez tarihi akışına bırakıldı, iptal edilmedi. Bölgenin kendi içinde güvenlik sorunu var. Dış güvenliği devletlerin sağlaması gerekir ki ben bundan bahsetmiyorum. Şehir içindeki yapılanmanın güvenliğini sağlamak için insanların eğitimi gerekiyor. Bugün özel güvenlik dediğimiz şey son derece profesyonel insanlardan oluşan bir yapı. Özellikle güvenliğin şimdiden yetiştirilmesi gerekiyor ve bunların bir-iki aylık insan eğitimi gibi değil daha uzun süreli eğitime tabi tutulmaları gerekiyor. Sanırım iç güvenlik Türkiye'ye kalacak gibi görünüyor.

● Bölge yatırımcılar açısından değerlendirildiğinde hangi yatırımcılar için uygun?

Bölgeye öncelikle KOBİ'lerin gelmesi gerektiğini düşünüyorum, çünkü girişimci, esnek hareket eden, hızlı olan KOBİ'ler. Bu işin oluşum sürecinde dünyaya yönelik imaj çalışmaları, lansmanı yapılırsa bölgeye yatırımcı çekeceği gibi uluslararası büyük şirketler de bölgeye gelecektir. Tony Blair'ın bu proje ile ilgilenmesi sonuçta Ortadoğu Dörtlüsü ülke yatırımcılarını bölgeye yönlendirecek anlamı taşımakta. Benim oraya gittiğimde bakış açım çok değişti. Doğru ya da yanlış bir söylenti ortaya çıkıyorsa mutlaka arkasında bir gerçeklik payı vardır. Oradaki söylentilere göre Movenpick Ramallah'ta otel yapma kararı almış. Ramallah denildiğinde kamuoyunda bir imajı var. Uluslararası otel zincirlerinin girdiği yere diğer şirketler de girer.

● Bu projenin Türk ticaretine katkısı ne olacaktır?

Son 20-25 yıldır Türkiye inanılmaz bir açılım gösterdi, ama yetersiz. Çünkü bizim dış ticaretimizi yapan 40 bin kişi var, 50 bin kişi değil. TOBB başta olmak üzere diğer mesleki sivil toplum örgütlerimiz üyelerini dünyaya açma konusunda gayretli olmalılar. Bu anlamda da TOBB'un bu konudaki adımını çok olumlu buluyorum. Hatta TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'na da şunları söyledim: "Başkan bu proje olursa yarın öbür gün Pakistan'dan, Batı Trakya'dan, Afrika'dan da böyle talepler size gelecektir, buna şimdiden hazır olun."

Sonuç olarak beden dili üzerine eğitim almış bir kişiyim. Çok rahatlıkla şunu söyleyebilirim Altıncı Ankara Forumu toplantılarında insanların birbirlerine verdikleri mesaj çok olumluydu.